

Sektor kommunstyrelsen

PM

KS.2016.164

Kommunjurist Klas Holmberg

2016-08-12

Möjligheten att införa restriktioner i rätten att använda fyrverkerier inom tätorter

Bakgrund

En motion har lagts om att införa restriktioner i rätten att använda fyrverkerier inom tätort.

Användningen av fyrverkerier regleras i ordningslagen (1993:1617), lagen (2010:1011) om brandfarliga och explosiva varor samt lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Ordningslagen (1993:1617)

Pyrotekniska varor får inte användas utan tillstånd av polismyndigheten, om användningen med hänsyn till tidpunkt, platsens belägenhet och övriga omständigheter innebär risk för skada på eller någon beaktansvärd olägenhet för person eller egendom (3 kap 7 § ordningslagen).

Utöver ordningslagens bestämmelser får en kommun meddela de ytterligare föreskrifter som behövs för att upprätthålla den allmänna ordningen på offentlig plats (3 kap 8 § ordningslagen jämförd med 1 § förordning (1993:1632) med bemyndiganden för kommuner och länsstyrelser att meddela lokala föreskrifter enligt ordningslagen).

En kommun får vidare meddela ytterligare föreskrifter för att förhindra att människors hälsa eller egendom skadas till följd av användningen av pyrotekniska varor (3 kap 9 § ordningslagen jämförd med 1 § förordning (1993:1632) med bemyndiganden för kommuner och länsstyrelser att meddela lokala föreskrifter enligt ordningslagen). Föreskrifter utfärdade med stöd av 3 kap 9 § får även avse andra platser än offentlig plats.

Lokala föreskrifter får inte angå förhållanden som är reglerade eller kan regleras på annat sätt samt får inte lägga onödigt tvång på allmänheten eller annars göra obefogade inskränkningar i den enskildes frihet (3 kap 12 § ordningslagen).

Länsstyrelsen i Stockholms län har så sent som den 2 maj 2016 accepterat lokala ordningsföreskrifter från en kommun med föreskrifter om att inom ett antal områden (orter) får pyrotekniska varor inte användas utomhus utan polismyndighetens tillstånd vid andra tidpunkter än påskafton, valborgsmässoafton och nyårsafton mellan kl 17.00 och påföljande dag kl 01.00. Länsstyrelsen har

samtidigt upphävt en föreskrift om totalförbud inom huvudortens centrum, eftersom totalförbud endast i undantagsfall bör komma i fråga och det inte har framkommit skäl för att acceptera ett totalförbud.

I Ale kommun fullgör samhällsbyggnadsnämnden de uppgifter som enligt ordningslagen ankommer på kommunen (12 § reglemente för samhällsbyggnadsnämnden). Kommunfullmäktige är beslutande när det gäller antagande eller ändring av lokala ordningsföreskrifter.

Lagen om brandfarliga och explosiva varor (2010:1011)

Enligt lagen om brandfarliga och explosiva (LBE) ska den som hanterar explosiva varor ha tillstånd till det (16 §). Med hantering avses bland annat användning (5 §). Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB) har med stöd av ett bemyndigande föreskrivit att tillstånd inte behövs för den som använder ett antal uppräknade explosiva varor (6 § och bilaga 1 till föreskrifter (MSBFS 2016:3) om hantering av explosiva varor).

Lagen om skydd mot olyckor (2003:778)

Lagen om skydd mot olyckor (LSO) syftar till att bereda människors liv och hälsa samt egendom och miljö skydd mot olyckor. Lagen behandlar främst statliga och kommunala myndigheters, fastighetsägares och anläggningsägares skyldigheter, men även i viss mån enskildas skyldigheter.

Regeringen får bland annat meddela föreskrifter om förbud mot eldning utomhus och liknande förebyggande åtgärder mot brand (10 kap 1§). Länsstyrelsen och en kommun får med stöd av ett bemyndigande från regeringen meddela föreskrifter om förbud helt eller delvis mot eldning utomhus samt om liknande förebyggande åtgärder mot brand (2 kap 7 § förordning (2003:789) om skydd mot olyckor).

I Ale och Kungälv kommuner fullgörs uppgifterna såvitt avser bland annat brand av Bohus räddningstjänstförbund.

Bedömning

Att införa restriktioner mot att använda fyrverkerier med stöd av ordningslagen kompliceras av att LBE föreskriver att explosiva varor inte får hanteras utan tillstånd och att LSO ger möjlighet att meddela föreskrifter mot brand. Lokala ordningsföreskrifter får ju inte angå förhållanden som är reglerade eller kan regleras på annat sätt.

Avsikten med MSB:s föreskrifter att tillstånd inte behövs för att hantera vissa former av explosiva varor synes inte ha varit att begränsa möjligheten för kommunerna att i lokala ordningsföreskrifter meddela lokala ordningsföreskrifter som går längre än MSB:s föreskrifter. Stöd för denna bedömning fås från ovan angivet beslut från länsstyrelsen i Stockholms län och i viss mån från HD (NJA 1997 sid 179). Domen avser en liknande frågeställning, men helt inom

ordningslagens område. Kommentaren till ordningslagen anger att lokala ordningsföreskrifter om användningen av pyrotekniska varor kan meddelas inom begränsade områden (Åberg, Ordningslagen, Kommentarer och rättspraxis, tredje upplagan 2010, sid 190). LBE:s inverkan på möjligheten att meddela lokala ordningsföreskrifter är inte prövad.

Lokala ordningsföreskrifter får avse vidare behov än vad en föreskrift med stöd av LSO för att förebygga brand får avse. Så länge en lokal ordningsföreskrift inte tillkommer endast för att förebygga brand uppstår därmed inte någon konflikt mellan ordningslagen och LSO.

Även om det inte är uppenbart vid en läsning av lagtexten, gör jag bedömningen att det fortfarande bör vara möjligt att med lokala ordningsföreskrifter införa restriktioner i rätten att använda fyrverkerier.

Klas Holmberg